

AK PARTİ: EGEMEN PARTİ ve YENİ TÜRKİYE

Prof. Dr. E. Fuat KEYMAN

GİRİŞ

30 Mart 2014 Yerel Seçimleri, yerel seçim olmanın ötesinde, Türkiye siyasi tarihinin en gerilimli seçimleri olarak yaşandı. 17 Aralık 2013 günü, yerel seçimler yerel seçim olmaktan çıktı. AK Parti Hükümeti bakanlarının bazıları- nı ve oğullarını içeren yolsuzluk iddialarıyla başlayan süreç, hızla, Başbakan Erdoğan/AK Parti ve Fetullah Gülen Hizmet Hareketi arasında “iktidar savaşı”na dönüştü. Türkiye, yolsuzluk iddiaları- paralel devlet yoluyla iktidara müdahale etmek iddiaları arasında yaşanan bir seçim sürecinden geçti.

Yerel seçimler, genel seçime, hatta Başbakan Erdoğan için güvenoyuna dönüştü. Seçim mitinglerinde belediye başkan adaylarından daha fazla, hatta ağırlıklı olarak parti liderlerini gördük ve dinledik. Yerel yönetim sorunları, adayların bu sorunları nasıl çözeceği, vizyon ve projelerinden çok daha fazla, yolsuzluk, darbe ve otoriterlik konuşuldu. Seçim meydanlarının, yurt içi ve yurt dışı medyanın, gösterilerin ve kamusal tartışmanın odağı, Başbakan Erdoğan oldu. “Erdoğan-odaklı” bir yerel seçim dönemi yaşandı.

Medya ikiye bölündü. Türkiye halkı, iddialar, tapeler, dedikodular bombardmanına tutuldu. Emniyet ve yargıda yer değiştirmeler büyük boyutlara ulaştı. Türkiye'nin güvenliğini riske sokan dinlemeler servis edildi. Tüm dünya, üst düzey karar vericilerin Türkiye'nin güvenliğiyle ilgili toplantı konuşmalarını dinledi. Türkiye, kabul edilemez bir süreçten geçti. Arkasından, You Tube ve Twitter kapandı.

Parti başkanlarının söylemleri sertleşti, çok sert üslup ve tavırlarla birbirlerini suçladılar. Her parti kendi tabanını tutmak ve genişletmek için sert, kutuplaştırıcı, hatta cepheleştirici bir seçim stratejisi uyguladı. Ve sonunda, 30 Mart 2014 günü geldi. Seçmen sandıklara gitti; görevini, %90'lık bir katılımı başarıyla tamamladı. Bu kabul edilemez sürece son noktayı koydu.

Bu çalışmada, 30 Mart'ın sonuçlarını değerlendireceğim. Bu değerlendirme de, 30 Mart'ın AK Parti'nin seçim kazanmasının çok daha ötesinde sonuçları olduğunu vurgulayacağım. Bu anlamda seçimlerin, AK Parti'nin Türkiye siyasetinde bir ilk olan **“egemen parti”** konumunu pekiştirdiğini; **“Yeni Türkiye”** terimine de bir ütopya değil, aksine **“tamamlanmaya yakın bir gerçeklik”** niteliği kazandırdığını önereceğim.

30 MART YEREL SEÇİMLERİ: GENEL DEĞERLENDİRME

30 Mart, hiç şüphesiz, genelde AK Parti'nin, özelde de Başbakan Erdoğan'ın zaferiyle sonuçlandı. AK Parti, %45.5 oyla seçimleri açık ara birinci parti yaptı. Bu oyla 2004, 2009'dan sonra, oylarını arttırarak üçüncü kez arka arkaya yerel seçim kazanan parti oldu. 2011 Genel Seçimleri'ne göre belli oranda iki milyon civarında oy kaybetmiş olsa da, 2009 Yerel Seçimleri'nde aldığı %39 oyu 6 puan yükseltmiş oldu. Bu sonuç, yukarıda belirttiğimiz 30 Mart öncesi siyasi ve seçim atmosferi temelinde çok önemli bir başarıydı. AK Parti, muhalefet partileriyle arasındaki büyük oy farkını koruyarak seçimin galibi oldu.

AK Parti, 81 il içinde 49 ili kazandı; Metropol, il, ilçe ve belde düzeyinde Türkiye'nin %71'ini yönetiyor konuma geldi; Türkiye'nin tüm illerinde varlığını korudu; kazanamadığı çoğu ilde ikinci parti oldu. 2004 ve 2009'dan sonra AK Parti, 30 Mart Yerel Seçimleri'ni de kazanarak **“yerel yönetimlerde Türkiye'yi yöneten aktör”** konumunu korudu.

2002, 2007 ve 2011 Genel Seçimleri'ni de AK Parti kazanmıştı. Bu, AK Parti'nin **“Türkiye'yi yöneten güçlü hükümet”** konumunu yaratmıştı. Türkiye, merkezi ve yerel ölçeklerde AK Parti tarafından yönetiliyor. 30 Mart, bu konumun devam edeceğini gösterdi. AK Parti, seçim olmasa da sandık içeren 2010 Anayasa Değişiklik Referandumu'nu da kazanmıştı. Değişikliği destekleyen AK Parti, %58 **“Evet”** oyuna en büyük katkıyı veren aktördü. AK Par-

ti, 2007'de Cumhurbaşkanı'nı halkın seçmesinin oylandığı referandumu da kazanmıştı. 30 Mart'la birlikte AK Parti, sekizinci arka arkaya seçim zaferini kazandı. Bu, Türkiye siyasi tarihinde ilk defa görülen bir durum.

30 Mart, aynı zamanda 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerini ve muhtemelen Haziran 2015 Genel Seçimleri'ni de AK Parti'nin kazanacağını gösterdi. Böylece AK Parti, on kez arka arkaya seçim kazanmış bir parti olarak rekora imza atacak; dördüncü kez arka arkaya genel seçim kazanmış olacak; halk tarafından seçilmiş ilk Cumhurbaşkanı da AK Parti'den çıkacak; ya Başbakan Erdoğan ya da Cumhurbaşkanı Gül, Türkiye'nin yeni Cumhurbaşkanı olacak. Bugün ibre Erdoğan'dan yana.

Halkın seçtiği ilk Cumhurbaşkanı'nın kimin olacağı kararı ağırlıklı olarak Başbakan Erdoğan tarafından verilecektir. Çünkü; kabul edelim, 30 Mart'ın en önemli galibi Başbakan Erdoğan oldu. Başbakan Erdoğan, seçim sonuçlarıyla birlikte sadece kendi seçmeni ve partisi üzerindeki değil, aynı zamanda Türkiye ve yurt dışındaki **"güçlü lider konumu ve algısını"** da pekiştirdi. 30 Mart seçimlerini, kendisine ve ailesine yapılan tüm yolsuzluk ve otoriterleşme iddialarına rağmen, "paralel devlete karşı ulusal güvenliği koruma" söylemiyle ekonomik istikrar ve topluma hizmeti anlayışını birleştiren seçim stratejisiyle kazanan aktör oldu. AK Parti seçmeninin %70 yolsuzluk iddialarının oylarını etkilemediğini, %20'si de partileriyle bağlarını güçlendirdiğini söylediler (İPSOS, Sandık Sonrası Kamuoyu Araştırması). Başbakan Erdoğan, 30 Mart gecesi Gülen Hizmet Hareketi'ni yenen, hem Cumhurbaşkanlığı hem de 2015 Genel Seçimleri'ni de kazanmış bir lider özgüveni içindeydi. AK Parti gibi, Başbakan Erdoğan da tüm girdiği seçimleri yüksek oy oranıyla kazanan lider olarak, Türkiye siyasi tarihinde bir ilke imza attı. Seçim kazanmada, seçmenini pekiştirmede ve stratejide rakipsiz olduğunu 30 Mart'la kanıtlamış oldu. Bu bağlamda da Başbakan Erdoğan ve AK Parti için seçimler başarıyla geçilmiş önemli bir eşik olarak sonuçlandı.

30 Mart'la AK Parti, daha önce bir çalışmamda kullandığım ve **"seçim hegemonyası"** dediğim seçim ve sandık yoluyla: (a) meşruiyet kazanma; (b) siyasi güç artırma ve iktidar pekiştirme; (c) rakiplerine karşı alternatifsiz olma; (d) kendisine karşı darbe, parti kapatma ya da paralel devlet türü müdahaleleri püskürtme; daha da önemlisi, (e) Türkiye'yi siyasi, ekonomik, kültürel olarak dönüştürme gücünü bir kere daha sergiledi. Sandık, bir kere daha Başbakan Erdoğan ve AK Parti'ye meşruiyet ötesi güç ve iktidar artırımı ve Türkiye'yi dönüştürme kapasitesi kazandırdı. Bu anlamda da seçimlerin ve sandığın Başbakan ve AK Parti için seçim başarısının ötesinde **"güç ve iktidar ekseninde bir hegemonya inşa aygıtı"** olduğunu 30 Mart seçimleriyle bir kere daha gördük (Keyman, 2008; Baç ve Keyman, 2011).

Daha önce seçimler yoluyla askeri vesayet rejimini bitiren AK Parti, bu sefer de Gülen Hizmet Hareketi'nin siyasi, yargısal ve bürokratik etkisine büyük bir darbe vurmuş oldu. Bu anlamda da, 30 Mart'ın ilk kaybedeni Gülen Hizmet Hareketi oldu. Hareketin nasıl kendisini toplayacağını, nasıl bir yöntem izleyeceğini ya da kendini toplama başarılı olup olamayacağını göreceğiz. Ama seçimler sonrası **yargı, emniyet ve bürokrasi içinde restorasyon** olacağı açık. Askeri vesayet bitiminden sonra yargı da bu seçimlerden sonra yeniden yapılacak. Başbakan Erdoğan ve AK Parti, artık kendi dışındaki kesimlere gereksinim duymayacak bir biçimde güçlü konumda.

ÇÖZÜM SÜRECİ

30 Mart'ın ikinci kazananı, Kürt sorununun çözümünde ve toplumsal barışın inşasında çok önemli bir girişim olan, fakat hassas dengelerde hareket eden Çözüm Süreci oldu. Çözüm Süreci'nin devam edeceği, şiddetsizlik ortamının süreceği ve 2015'e kadar siyasetin ilişkilerin odak noktası ve temel yöntemi olacağı beklentisi 30 Mart ile güçlendi. Çözüm Süreci'nin iki ana aktörü, AK Parti ve BDP seçimlerden kârlı çıktılar. AK Parti, sürece şüpheyle bakan yerlerde oylarını arttırırken ya da korurken (Ege, Trakya, Akdeniz bölgeleri) ve Kürt sorununun yaşandığı Güney Doğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde de BDP ile birlikte tek aktör olma konumunu korurken, BDP ise oy oranını %26.5'e yükseltirken, bu bölgelerdeki belediye başkanlıklarının çoğunu kazandı. Ağrı seçimleri, 1 Haziran'da tekrarlanacak. Bu seçimleri BDP tekrar kazanırsa, il belediye başkanlık sayısını 11'e yükseltmiş olacak. BDP'nin Tunceli ilini CHP'nin elinden alması ve AK Parti hükümetinin yaptığı tüm yatırımlara rağmen Van ilini koruması da, bu noktada vurgulanmalı.

BDP, Kürt sorununun kilit aktörü olduğunu ve seçimleri şiddet ortamı olmadan da kazanabileceğini 30 Mart'la gösterdi. Çözüm Süreci, "silah ve şiddetin bitmesi, siyasetin başlaması ve oyunun tek kuralı olması" anlamına geliyor (Keyman, 2013). BDP, siyasetle kazanacağını bu seçimlerde de gördü. Eğer bölgedeki başarısını Türkiye geneline yayabilirse, BDP'nin başarısının artacağını ve yaygınlaşacağını söyleyebiliriz. 30 Mart'tan sonra Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ve 2015 Genel Seçimleri, BDP'nin Türkiye siyasetindeki yerini belirginleştirecek. BDP, "**siyasi etkisi güçlü olan etkin muhalefet partisi**" konumuna gelebilir.

MHP ve CHP

MHP, 30 Mart Genel Seçimleri'nden oylarını ve özellikle ilçe düzeyinde belediye başkanı sayısını arttıran parti olarak çıktı. AK Parti'nin, 2011 Genel Seçimleri veri alınarak söylenen iki milyonluk oy kaybının bir kısmı da Saadet

ve Büyük Birlik partileri gibi, MHP'ye gitti (%15.2). MHP, Çözüm Süreci'ne şüpheyle bakanlardan da oy almış gözüküyor. Bu sonuç, MHP için başarı. Fakat bu başarının kalıcı ve yükselme trendi içeren bir başarı mı yoksa dönemsel mi olduğunu bugün bilmiyoruz. Cumhurbaşkanlığı ve 2015 Genel Seçimleri bizlere MHP hakkında daha kesin veri sağlayacak. Bununla birlikte, Başbakan Erdoğan'ın 30 Mart sonrası dile getirdiği seçim sistemi değişiklik olasılığı ve 2015 seçimlerinin "tek turlu barajsız dar bölge ya da %5 ülke barajlı ve her bölgede 5 ya da 6 milletvekili daraltılmış bölge seçim sistemleri"yle yapılmasının, MHP'ye meclisteki milletvekili sayısı temelinde ciddi zarar vereceğini görebiliyoruz (Ağırdır, Erdem, Keyman, 2013). 30 Mart sonrası MHP'nin seçim başarısına rağmen kendisi için riskli olacak bir sürece girdiğini söyleyebiliriz.

30 Mart CHP'de ciddi bir ikilem yarattı: bir taraftan CHP, seçimlerde oylarını arttırdı (%27.8); diğer taraftansa, güçlü olduğu yerlerde oylarını arttıran, kazandığı kıyı illerine sıkışan, bazı önemli illeri kaybeden (Antalya, Tunceli, Artvin gibi), Orta, Kuzey, Güney Doğu ve Doğu Anadolu bölgelerinden iyice çekilen ve sonuçta Türkiye'nin geneline yayılmış "kitle partisi" olma özelliğini giderek kaybeden bir CHP görüntüsü de, seçim sonuçlarıyla giderek güçlendi. 30 Mart, bu ikilemin işaretini net olarak verirken, CHP'yi de seçimlerin kaybedeni konumuna koydu. CHP kitle partisi olmaktan uzaklaşıyor mu? Bu soru, CHP içinde de, kamusal söylemde de sorulmaya ve tartışılmaya başlandı.

Dahası, tüm seçim stratejisini, yolsuzluk iddiaları ve tapelere indirgeyen CHP, Gülen Hizmet Hareketi'yle işbirliği içinde olan bir parti algısını yarattı. Bu stratejinin hatalı olduğu, CHP'ye oy kaybettirdiği ve CHP'nin merkez sol imajını zedelediği, seçimlerden sonra CHP'ye yakın yorumcular tarafından bile dile getirildi (Derviş, 2014). Dahası, başta Ankara olmak üzere, bazı illerde MHP oylarının CHP'ye gitmesi de CHP kimliği üzerine soruların ortaya çıkmasına yol açtı. 30 Mart sonrası CHP algısı, kimliği muğlak, kitle partisi olmaktan uzaklaşan ve AK Parti'ye karşı seçim kazanacak güçlü muhalefet yapamayan bir parti olma noktasına iyice kaydı. CHP'nin, Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'nde de AK Parti adayına güçlü alternatif aday çıkartamaması da bu algıyı güçlendirecek gibi gözüküyor. 30 Mart sonrası CHP'nin işi zor gözüküyor; 2015 Genel Seçimleri için bugün iddiası kalmayan partinin, tekrardan kendi içinde kimlik, konum ve strateji tartışmasına dönme riski yükseliyor.

30 MART'IN ESAS SONUÇLARI: İKİ GELİŞME, DÖRT SORUN

Tüm bu genel değerlendirmelerin ötesinde, 30 Mart Genel Seçimleri'nin önemini simgeleyen iki sistem-dönüştürücü gelişmenin olduğunu söyleyebiliriz. 30 Mart'ın, Türkiye'nin bundan sonraki en az beş yılını ve büyük olasılıkla 2023'ü de içeren iki kritik sonucunun olduğunu düşünüyorum:

Birincisi, 30 Mart'la AK Parti'nin Türkiye siyasetindeki **"egemen parti"** konumu güçlenmiş oldu. AK Parti, güçlü çoğunluk hükümeti olmanın ötesinde, her girdiği seçimi kazanan, bundan sonrası seçimleri de kazanarak Türkiye'yi en az 2019, hatta 2023'e kadar yönetecek olan egemen parti konumunu 30 Mart'la pekiştirdi.

İkincisi, Başbakan Erdoğan ve AK Parti'nin seslendirdiği **"Yeni Türkiye"** söylemi, 30 Mart'la gerçeklik kazandı. Türkiye'nin dönüşümünü simgeleyen Yeni Türkiye, artık sadece bir söylem değil; aksine, toplumsal yaşamda "yaygınlaşan ve derinleşen bir toplumsal ve tarihsel gerçeklik" konumuna gelmiş durumda. Artık karşımızda algı ve gerçeklik düzeylerinde yaygınlaşan ve derinleşen bir Yeni Türkiye olgusu var.

Bununla birlikte, bu iki kritik gelişmenin üzerinde durmadan, 30 Mart'ın, Türkiye'nin seçimle çözümlenmeyecek dört temel sorununun çözümü için bize ipucu vermediğini de belirtmeliyiz. Bu sorunlar, **"kutuplaşma"**, **"demokrasi eksikliği ve sınırlı demokrasi tuzağı"**, **"orta gelir tuzağı ve ekonomik büyümede duraklama"** ve **"aktif dış politikanın çıkmazı ve Batı'yla kötüleşen ilişkiler"**.

30 Mart, bu sorunlardan kutuplaşmanın 2014 ve 2015 seçimlerinde de devam edeceğini gösterdi. Bunun iki nedeni var: Birincisi, Başbakan Erdoğan ve AK Parti, kutuplaşmayı çözümünün değil, aksine derinleşmesinin kendilerine seçim kazandırdığını görüyorlar. AK Parti, kutuplaşma oldukça seçimlerde kazanıyor; kendi seçmen tabanını konsolide ediyor. Bu anlamda da, kutuplaşma bugün AK Parti için yararlı ve işlevsel. İkincisi, laiklik, muhafazakar-milliyetçilik ve etnisite temelli kimlik politikalarının gücü, Türkiye siyasal sosyolojisinde seçimle çözülmeyecek bir kutuplaşma ya da gettolaşma yaratıyor. Bu kimliklere yakın partiler de CHP ve BDP, kendi seçmen tabanlarını koruyabiliyorlar. Bu bağlamda da siyaset, kimlik siyasetine indirgeniyor (Ağırdır, 2014).

Fakat kimlik siyaseti, Türkiye'nin demokrasi karnesine olumlu değil, olumsuz etki ediyor. Özellikle haklar ve özgürlükler alanında ve yasama-yürütme-yargı arasındaki zayıf denge ve denetleme ilişkisi ekseninde yaşanan düşük demokrasi performansı, kutuplaşmış Türkiye'de devam edecek gibi gözüküyor. Türkiye, 2014'de yoluna "sınırlı demokrasi" ile devam edecek. Benzer sorunun ya da durumun ekonomide yaşanan orta gelir tuzağının devamında, dolayısıyla "kişi başına 10.700 Dolar gelir" etrafında duraklamasında da yaşanacağını söyleyebiliriz. Aynı şekilde Suriye krizi ve Mısır Darbesi'yle birlikte ve Gezi Direnişi'nden 17 Aralık Operasyonu'na, son dönemde iç politikanın çok önemli olması nedeniyle, "aktif dış politika çıkmazı" so-

runu yaşıyor. Türkiye'nin etrafı, Ukranya ve Kırım sorunu da gösteriyor ki, tektonik gelişmelere gebe. Bu gelişmeler, Türkiye'yi yakından ve birebir ilgilendiriyor. Türkiye tekrardan aktif ve etkili dış politika yapabilecek mi? Bu soruya bugün yanıt vermek zor.

Kutuplaşma, sınırlı demokrasi, orta gelir tuzağı ve dış politika çıkmazı alanlarında yaşanan sorunlar Türkiye'nin 2023 Vizyonu'na ciddi meydan okumalar olarak devam edecekler. Bu meydan okumalarına, Başbakan ya da - eğer Cumhurbaşkanı olursa- Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ve AK Parti'nin nasıl yanıt vereceği, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek. Türkiye, Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'nden sonra içerde ve dışarıda nasıl yönetilecek? Bu soru, seçim kazanmakla yanıt verilemeyecek, aksine, yanıtı iyi ve adaletli yönetimi gerekli kılan bir soru. Bu soruyu başka bir çalışmada etraflıca tartışacağız. Çalışmanın bundan sonraki kısmında, 30 Mart'ın sonuçlarına dönerek, "egemen parti" ve Yeni Türkiye üzerinde durmak istiyorum.

EGEMEN PARTİ

Siyaset biliminde bir partinin "güçlü hükümet" ötesi bir güce sahip olması ve gelecek için alternatifsiz konumuna gelmesine "**egemen parti**" diyoruz. Çok sık ortaya çıkmayan bir durum bu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya'da Liberal Demokrat Parti ya da İsveç'te Sosyal Demokrat Parti ve biraz da İtalya'da Muhafazakar Parti egemen partiye verilen örnekler.

Üç kıstas, bu bağlamda kullanılıyor: (a) bir partinin en az üç ya da dört kez arka arkaya genel seçimleri kazanması; (b) partiler arası oy farkının çok açılması; ve (c) diğer partilere oy veren seçmenlerin oy verdikleri partinin seçimi kazanamayacağını bilmeleri ve diğer bir partinin seçimleri kazanmaya devam edeceği algısında olmaları (Gümüştü, 2012).

AK Parti, 30 Mart'la egemen parti konumunu pekiştirmiş oldu. Artık karşımızda gelişmekte olan değil; konumunu pekiştirmiş bir egemen parti var ve büyük bir kriz olmazsa Türkiye, en azından 2019'a kadar, AK Parti güçlü hükümetiyle ve AK Parti'den çıkmış güçlü Cumhurbaşkanı ile yönetilecek. Bu saptamayı gerçekçi bir öngörü sayabilir ve 2023 Vizyonu'nun ütopya değil, gerçekleşme şansı olan bir proje olduğunu söyleyebiliriz.

Egemen parti, aynı zamanda zayıf muhalefet sorununun da devam edeceği anlamına geliyor. Bu, Türkiye'de muhalefetin biteceği anlamına gelmiyor. Ancak muhalefet partilerinin, BDP hariç, zayıf konumlarını sürdüreceklerini ifade ediyor.

AK Parti'nin egemen parti olduğu bir Türkiye'de yaşamaya 12 Haziran 2011'den beri başlamıştık. 30 Mart'la bu durum netleşti ve pekişti (Keyman ve

Gümüşçü, 2014). “Egemen Parti-Güçlü Lider-Zayıf Muhalefet + Post-Askeri Vesayet” denklemine siyasi alanı şekillenen, güçlü yürütmeye dayalı bir Türkiye tablosu var karşımızda.

YENİ TÜRKİYE

Bu Türkiye tablosu, “**Yeni Türkiye**” olarak tanımlanıyor. Yeni Türkiye bir gerçeklik olarak karşımızda. 30 Mart’la, askeri vesayetten sonra, Gülen Hizmet Hareketi ve bu hareketten kaynaklanan yargı vesayeti de bitme sürecine girecek. AK Parti-Asker-Yargı arasında organik bağlar geliyor. Bu anlamda da, yeni devlet aygıtı ve iktidar bloğu olan bir Türkiye tablosu ortaya çıkıyor. Başbakan Erdoğan’ın gücünü pekiştirdiği ve arttırdığı, güçlü liderli ve egemen partisi olan bir Türkiye, yeni Türkiye. Yeni Türkiye’de, yeni orta sınıflar, yeni medya ve yeni sivil toplum güçleniyor (Keyman ve Gümüşçü, 2014).

Yeni Türkiye; devlet merkezci seküler-laik modernliğe karşı toplum-merkezci muhafazakar modernliğin güçlü olduğu bir Türkiye. 1950’den bugüne süren devlet-merkezci seküler-laik modernlik ve toplum-merkezci muhafazakar modernlik rekabeti ya da çatışması, 30 Mart seçimleri sonucu ikincinin kazanması ile birlikte yeni bir evreye, belki de tamamlanma evresine girmiş oldu. Yeni Türkiye, yeni devleti, yeni iktidar bloku ve yeni sınıfsal, kimlikli ve modernlik diyalektiğiyle karşımızda. Bu değişim, demokratik bir laiklik anlayışı olan, çoğulcu, çok kültürlü, farklılıklar içinde eşit vatandaşlık temelinde ortak dili ve birliği olan bir Türkiye de olabilir. Bununla birlikte Yeni Türkiye, kutuplaşmış, sınırlı demokrasiye sahip ve orta gelir tuzağını aşmada zorlanacak bir Türkiye olarak da kalabilir.

Yeni Türkiye, egemen parti ve güçlü liderle siyasette belirlilik derecesi yüksek olan ama toplum yönetiminde kutuplaşmış, farklı kimlikler arasındaki güveni çok az ve demokraside sorunlarını aşmak zorunda olan toplumsal yaşamı içeriyor.

Yeni Türkiye gerçeğiyle karşı karşıyayız; bu noktada bir şüphe yok. Ama Yeni Türkiye nasıl gelişecek? Bu soruya bugün net yanıt veremiyoruz. 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ve “nasıl bir Cumhurbaşkanlığı” tartışması, bu yanıtın önemli bir ayağı olacak.

Tartışmaya devam edeceğiz....

KAYNAKÇA

- AĞIRDIR, B., ERDEM, T., KEYMAN, E. F. (2013). *Siyasi Partiler ve Seçim Sistemi Reformu*. İstanbul: İstanbul Politikalar Merkezi.
- AĞIRDIR, B. (2014). "Türkiye ve Kutuplaşma", T24.
- BAÇ, M. & KEYMAN, E.F. (2012). "Turkey's choice: The process of Democratic Consolidation and Electoral Hegemony", *Journal of Democracy*.
- KEYMAN, E. F. (2008). "Globalization, Democracy, and Modernity in Turkey", *Constellations*.
- KEYMAN, E.F. & GÜMÜŞÇÜ, Ş. (2014). *Democracy, Identity, and Foreign Policy in Turkey*. London: Palgrave-Macmillan.
- GÜMÜŞÇÜ, S. (2012). "The Emerging Predominant Party System in Turkey," *Government and Opposition*.